

SYSTEM KONTROLI WEWNĘTRZNEJ W BANKU SPÓŁDZIELCZYM W SOCHACZEWIE

I. CELE I ORGANIZACJA SYSTEMU KONTROLI WEWNĘTRZNEJ

Cele systemu kontroli wewnętrznej

1. W Banku Spółdzielczym w Sochaczewie funkcjonuje system kontroli wewnętrznej, którego celem, zgodnie z art. 9c ust. 1 Prawa bankowego, jest zapewnienie:
 - 1) skuteczności i efektywności działania Banku;
 - 2) wiarygodności sprawozdawczości finansowej;
 - 3) przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku;
 - 4) zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.
2. System kontroli wewnętrznej Banku oparty jest o rozwiązania wynikające z:
 - 1) Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (z późn.zm.);
 - 2) Ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających (z późn.zm.);
 - 3) Rozporządzenia Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 8 czerwca 2021 roku w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz polityki wynagrodzeń w bankach;
 - 4) Rekomendacji H Komisji Nadzoru Finansowego dotyczącej systemu kontroli wewnętrznej w bankach, wydanej w 2017 roku;
 - 5) Umowy Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS z dnia 31.12.2015 roku (z późn.zm.);
 - 6) Rekomendacji Z dotyczącej zasad ładu wewnętrznego w bankach wydanej przez Komisję Nadzoru Finansowego w 2020 roku;
 - 7) Wytycznych dotyczących wdrożenia Rekomendacji H Komisji Nadzoru Finansowego dotyczącej systemu kontroli wewnętrznej w bankach wydanej w kwietniu 2017 r. - wydanych przez SSOZ BPS w grudniu 2020 roku i przyjętych uchwałami Zarządu oraz Rady Nadzorczej Banku;
 - 8) innych powszechnie obowiązujących przepisów prawa oraz dobrych praktyk w zakresie funkcji audytu oraz systemu kontroli wewnętrznej.
3. System kontroli wewnętrznej Banku jest dostosowany do struktury organizacyjnej oraz wielkości i profilu ryzyka występującego w jego działalności.

4. Szczegółowe zasady organizacji i funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej w Banku, określa przyjęty przez Zarząd Banku i zatwierdzony przez Radę Nadzorczą Regulamin Systemu Kontroli Wewnętrznej w Banku Spółdzielczym w Sochaczewie.

Organizacja systemu kontroli wewnętrznej

1. Funkcjonujący w Banku Spółdzielczym w Sochaczewie system kontroli wewnętrznej jest zorganizowany na trzech niezależnych poziomach (liniach obrony):
 - 1) Na pierwszy poziom (linię obrony) składa się zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej Banku,
 - 2) Na drugi poziom (linię obrony) składa się:
 - a) zarządzanie ryzykiem przez pracowników banku zatrudnionych na stanowiskach związanych z zarządzaniem ryzykiem lub w komórkach organizacyjnych, niezależnie od zarządzania ryzykiem w ramach pierwszej linii obrony,
 - b) działalność kontrolna komórki do spraw zgodności,
 - 3) Na trzeci poziom (linię obrony) składa się działalność komórki audytu wewnętrznego.
2. Podział komórek i jednostek organizacyjnych Banku na poszczególne poziomy (linie obrony) dokonany jest w Regulaminie organizacyjnym Banku Spółdzielczego w Sochaczewie i w schemacie struktury organizacyjnej Banku.
3. Działanie pierwszego poziomu (linii obrony) w ramach systemu kontroli wewnętrznej obejmuje:
 - 1) stosowanie przez pracowników jednostek i komórek pierwszego poziomu (pierwszej linii obrony) odpowiednich mechanizmów kontrolnych,
 - 2) dokonywanie przez pracowników jednostek i komórek pierwszego poziomu (pierwszej linii obrony) w ramach obowiązków służbowych wynikających z regulacji wewnętrznych Banku lub ich zakresów obowiązków – niezależnego monitorowania poziomego (monitorowania w ramach pierwszego poziomu) przestrzegania mechanizmów kontrolnych poprzez ich weryfikację bieżącą lub testowanie.
4. Działanie drugiego poziomu (drugiej linii obrony) w ramach systemu kontroli wewnętrznej obejmuje:
 - 1) stosowanie przez pracowników komórek drugiego poziomu (drugiej linii obrony) odpowiednich mechanizmów kontrolnych,
 - 2) dokonywanie przez pracowników komórek drugiego poziomu (drugiej linii obrony) w związku z wykonywaniem przez nich obowiązków służbowych wynikających z regulacji wewnętrznych Banku lub ich zakresów obowiązków niezależnego monitorowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych poprzez:
 - monitorowanie pionowe (weryfikacja bieżąca lub testowanie pierwszego poziomu przez poziom drugi),

- lub monitorowanie poziome (weryfikacja bieżąca lub testowanie poziome w komórkach drugiego poziomu),
- 5. Na działanie trzeciego poziomu (trzeciej linii obrony) składa się działalność audytu wewnętrznego, wykonywanego na rzecz Banku Spółdzielczego w Sochaczewie przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS na mocy Umowy Systemu Ochrony oraz zasadach w niej określonych.

Podział zadań w ramach systemu kontroli wewnętrznej

Zgodnie z ustawą Prawo Bankowe, w ramach systemu kontroli wewnętrznej Bank wyodrębnia:

- 1) funkcję kontroli,
- 2) komórkę do spraw zgodności,
- 3) komórkę audytu wewnętrznego.

Funkcja kontroli

1. Funkcja kontroli ma za zadanie zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych dotyczących w szczególności zarządzania ryzykiem w Banku i obejmuje ona stanowiska, grupy ludzi lub komórki/jednostki organizacyjne odpowiedzialne za realizację zadań przypisanych tej funkcji.
2. Na funkcję kontroli składają się:
 - 1) mechanizmy kontrolne - będące zabezpieczeniami organizacyjnymi lub technicznymi zapewniającymi przeciwdziałanie ryzyku zaistnienia nieprawidłowości i tym samym, zapewnienie realizacji określonych celów systemu kontroli wewnętrznej w procesach Banku,
 - 2) niezależne monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych, w tym wykrywanie nieprawidłowości w przestrzeganiu mechanizmów kontrolnych,
 - 3) raportowanie w ramach funkcji kontroli.
3. Funkcja kontroli realizowana jest na pierwszym i drugim poziomie zarządzania (linii obrony).
4. Bank zapewnia dokumentację funkcji kontroli w szczególności poprzez:
 - 1) rejestrowanie każdej operacji, transakcji, produktu i usługi oraz opis systemu, procesu, struktury organizacyjnej,
 - 2) opis, w formie Matrycy funkcji kontroli, powiązania celów ogólnych systemu kontroli wewnętrznej z występującymi w działalności Banku procesami uznanymi za istotne i kluczowymi mechanizmami kontrolnymi, a także niezależnym monitorowaniem przestrzegania tych mechanizmów kontrolnych.

5. Stwierdzone w wyniku monitorowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych nieprawidłowości są kategoryzowane i przekazywane, zależnie od kategorii nieprawidłowości, na odpowiedni poziom decyzyjny, celem podjęcia działań naprawczych i korygujących.

Podstawowe zasady działania Komórki ds. zgodności

1. Szczegółowe obowiązki i zasady działania Komórki ds. zgodności w zakresie zapewniania zgodności określa „Polityka zgodności”, a także „Regulamin funkcjonowania komórki do spraw zgodności”, dotyczy to w szczególności:
 - 1) opracowania Regulaminu funkcjonowania komórki do spraw zgodności,
 - 2) przeprowadzania czynności komórki określonych w pkt 4-8 na podstawie Regulaminu funkcjonowania komórki do spraw zgodności oraz procedur i metodyk;
 - 3) dokumentowania czynności komórki określonych w pkt 4-8;
 - 4) identyfikowania ryzyka braku zgodności, w szczególności przez analizę przepisów prawa, regulacji wewnętrznych banku, standardów rynkowych oraz wyników wewnętrznych postępowań wyjaśniających przeprowadzanych przez Komórkę ds. zgodności;
 - 5) oceny ryzyka braku zgodności przez pomiar lub szacowanie tego ryzyka;
 - 6) projektowania i wprowadzania, bazujących na ocenie ryzyka braku zgodności, mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności;
 - 7) monitorowania wielkości i profilu ryzyka braku zgodności, po zastosowaniu mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności;
 - 8) dokonywania testowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych w zakresie zapewniania zgodności poprzez planowe i doraźne testy (kontrole) w jednostkach i komórkach organizacyjnych Banku, a także ocenę poprawności stosowania i przestrzegania w kontrolowanych jednostkach i komórkach ustanowionych mechanizmów kontrolnych;
 - 9) okresowego przekazywania raportów w zakresie ryzyka braku zgodności do Zarządu i Rady Nadzorczej oraz Komitetu Audytu,
 - 10) sporządzania okresowych sprawozdań z zakresu prowadzonej działalności i przedkładania ich Zarządowi, Radzie Nadzorczej oraz Komitetowi Audytu.
2. Podstawowe zasady działania Komórki ds. zgodności w zakresie realizacji funkcji kontroli polegają w szczególności na:
 - 1) dokonywaniu testowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych poprzez planowe i doraźne testy (kontrole) w jednostkach i komórkach organizacyjnych Banku, a także ocenę poprawności stosowania i przestrzegania w kontrolowanych jednostkach i komórkach ustanowionych mechanizmów kontrolnych, z wyłączeniem zadań komórki,

- 2) dokonywaniu analiz niezbędnych do oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w Banku, z wyłączeniem zadań komórki, w oparciu o dane uzyskiwane w wyniku przeprowadzanego testowania (kontroli) oraz dane otrzymywane z systemu sprawozdawczości,
- 3) opiniowaniu i monitorowaniu realizacji planów testowania (planów kontroli) związanych z testowaniem przestrzegania mechanizmów kontrolnych przez poszczególne jednostki i komórki organizacyjne Banku (testowaniem pionowych/poziomym),
- 4) sporządzaniu okresowych sprawozdań z zakresu prowadzonej działalności i przedkładanie ich Zarządowi, Radzie Nadzorczej oraz Komitetowi Audytu,
- 5) prowadzeniu i aktualizacji Matrycy funkcji kontroli w systemie KOS,
- 6) bieżącemu monitorowaniu i ocenie stopnia realizacji zaleceń pokontrolnych z audytu wewnętrznego dokonywanego przez komórkę audytu wewnętrznego SSOZ BPS.

Zapewnienie niezależności Komórki ds. zgodności

1. Komórka ds. zgodności podlega bezpośrednio pod Prezesa Zarządu (podległość organizacyjna) i ma zapewnione wskazane w przepisach atrybuty niezależności.
2. W Banku funkcjonują mechanizmy zapewniające niezależność Komórki ds. zgodności, w tym:
 - 1) Zarząd i Rada Nadzorcza zatwierdzają Politykę zgodności Banku oraz Regulamin funkcjonowania komórki do spraw zgodności;
 - 2) Osoba kierująca Komórką ds. zgodności ma zapewniony bezpośredni kontakt z członkami Zarządu, Rady Nadzorczej oraz Komitetu Audytu;
 - 3) Osoba kierująca Komórką ds. zgodności lub osoba zastępująca uczestniczy we wszystkich posiedzeniach Zarządu Banku. W przypadku, w którym osoba kierująca Komórką ds. zgodności lub osoba ją zastępująca nie może uczestniczyć w posiedzeniu, powinna każdorazowo zapoznać się z protokołem z posiedzenia Zarządu.
 - 4) Osoba kierująca Komórką ds. zgodności lub osoba zastępująca uczestniczy w posiedzeniach Rady Nadzorczej i Komitetu Audytu w przypadku, gdy przedmiotem posiedzenia są zagadnienia związane z systemem kontroli wewnętrznej, w tym zapewnianiem zgodności, audytem wewnętrznym lub zarządzaniem ryzykiem.
 - 5) Powoływanie osoby kierującej Komórką ds. zgodności odbywa się za zgodą Rady Nadzorczej.
3. W Banku istnieją mechanizmy chroniące pracowników Komórki ds. zgodności przed nieuzasadnionym wypowiedzeniem umowy o pracę.
4. Odwołanie osoby kierującej Komórką ds. zgodności odbywa się za zgodą Rady Nadzorczej, po uprzednim wysłuchaniu przez Radę Nadzorczą.

5. W przypadku zmiany na stanowisku kierującego Komórką ds. zgodności, Bank niezwłocznie informuje o tym Komisję Nadzoru Finansowego wraz ze wskazaniem przyczyny zmiany.
6. W Banku funkcjonuje szczegółowy tryb kontroli wynagrodzeń pracowników zatrudnionych w Komórcie ds. zgodności, zapewniający niezależność i obiektywizm wypełniania przez nich zadań oraz umożliwiający zatrudnianie osób o odpowiednich kwalifikacjach, doświadczeniu i umiejętnościach. Tryb ten określają odrębne regulacje wewnętrzne, w tym dotyczące zasad wynagradzania w Banku. Wynagrodzenie osoby kierującej Komórką ds. zgodności spełnia wymogi przewidziane w przepisach prawa dotyczących polityki wynagrodzeń, jest zatwierdzane przez Radę Nadzorczą i nie powinno odbiegać od wynagrodzenia innych osób pełniących kluczowe funkcje w Banku.

Zapewnienie odpowiednich zasobów

1. Pracownicy Komórki ds. zgodności posiadają kwalifikacje, doświadczenie i umiejętności w zakresie zarządzania ryzykiem występującym w działalności Banku, w tym ryzykiem braku zgodności oraz mają dostęp do wszelkich niezbędnych informacji.
2. Zarząd Banku jest odpowiedzialny za zapewnienie zasobów (w tym środków finansowych), niezbędnych do skutecznego wykonywania zadań oraz systematycznego podnoszenia umiejętności i kwalifikacji pracowników Komórki ds. zgodności.

Audyt wewnętrzny

1. Audyt wewnętrzny wykonuje na rzecz Banku komórka audytu wewnętrznego, wyodrębniona dla potrzeb Systemu Ochrony w strukturze organizacyjnej Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia Banku Polskiej Spółdzielczości.
2. Zadaniem komórki audytu wewnętrznego Spółdzielni jest badanie i ocena, w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i kontroli wewnętrznej w Banku - jako Uczestnika Systemu Ochrony.
3. Szczegółowe zasady organizacji i działania audytu wewnętrznego w Systemie Ochrony zrzeszenia BPS określa załącznik nr 4 do Umowy Systemu Ochrony.
4. Działalność komórki audytu wewnętrznego Spółdzielni, w tym jej adekwatność i skuteczność, podlega ocenie przez Radę Nadzorczą Spółdzielni.

II. NADZÓR ORGANÓW BANKU NAD SYSTEMEM KONTROLI WEWNĘTRZNEJ

Rada Nadzorcza i Zarząd Banku promują wysokie normy etyczne oraz znaczenie systemu kontroli wewnętrznej i jego poszczególnych elementów wśród wszystkich pracowników Banku.

Zarząd Banku

1. Do obowiązków Zarządu Banku należy zaprojektowanie, wprowadzenie oraz zapewnianie we wszystkich jednostkach, komórkach i stanowiskach organizacyjnych Banku, funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej oraz zapewnienie Komórcie ds. zgodności niezależności oraz odpowiednich zasobów niezbędnych do skutecznego wykonywania zadań.
2. Zarząd Banku odpowiada za zapewnienie adekwatności i skuteczności mechanizmów kontrolnych we wszystkich istotnych procesach funkcjonujących w Banku oraz ustanowienie odpowiedniego zakresu i kryteriów niezależnego monitorowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych, obejmującego weryfikację bieżącą i testowanie.
3. Zarząd Banku podejmuje działania mające na celu zapewnienie ciągłości działania systemu kontroli wewnętrznej, w tym właściwej współpracy wszystkich pracowników Banku w ramach funkcji kontroli oraz współpracy z Komórką ds. zgodności, komórką audytu wewnętrznego Spółdzielni Ochrony, a także dostępu pracownikom tych komórek kontrolnych do niezbędnych dokumentów źródłowych.
4. Zarząd Banku zapewnia funkcjonowanie w Banku Matrycy funkcji kontroli oraz przypisanie odpowiednich zadań związanych z zapewnianiem jej funkcjonowania.
5. Zarząd Banku ustanawia kryteria oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, które zatwierdza Rada Nadzorcza Banku.
6. W przypadku wykrycia nieprawidłowości przez system kontroli wewnętrznej, Zarząd Banku podejmuje odpowiednie działania w celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, w tym określone środki naprawcze i dyscyplinujące.
7. W ramach zapewniania przez system kontroli wewnętrznej przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych Zarząd Banku:
 - 1) odpowiada za efektywne zarządzanie w Banku ryzykiem braku zgodności,
 - 2) odpowiada za opracowanie Polityki zgodności, zapewnienie jej przestrzegania i składanie Radzie Nadzorczej raportów w sprawie zarządzania w Banku ryzykiem braku zgodności;
 - 3) w przypadku wykrycia nieprawidłowości w stosowaniu Polityki zgodności, Zarząd podejmuje odpowiednie działania w celu usunięcia tych nieprawidłowości, w tym środki naprawcze lub dyscyplinujące.
8. Zarząd Banku, nie rzadziej niż raz w roku, informuje Radę Nadzorczą o sposobie wypełnienia zadań związanych z prawidłowym i skutecznym funkcjonowaniem systemu kontroli wewnętrznej, ze szczególnym uwzględnieniem:
 - 1) adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w zapewnianiu osiągnięcia celów systemu kontroli wewnętrznej,

- 2) skali i charakteru nieprawidłowości znaczących i krytycznych oraz najważniejszych działań zmierzających do usunięcia tych nieprawidłowości, w tym podjętych środków naprawczych i dyscyplinujących,
- 3) zapewniania Komórce ds. zgodności niezależności oraz odpowiednich zasobów kadrowych, niezbędnych do skutecznego wykonywania zadań oraz koniecznych środków finansowych do systematycznego podnoszenia kwalifikacji, zdobywania doświadczenia i umiejętności przez jej pracowników.

Rada Nadzorcza

1. Do obowiązków Rady Nadzorczej należy nadzór nad wprowadzeniem i zapewnieniem adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej.
2. Rada Nadzorcza monitoruje skuteczność systemu kontroli wewnętrznej w oparciu o informacje uzyskane od Komórki ds. zgodności, komórki audytu wewnętrznego Spółdzielni Ochrony, Zarządu Banku oraz Komitetu Audytu, innych dostępnych informacji.
3. W ramach zapewniania przez system kontroli wewnętrznej przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych, Rada Nadzorcza nadzoruje wykonywanie obowiązków dotyczących zarządzania ryzykiem braku zgodności przez Zarząd Banku, zatwierdza Politykę zgodności Banku oraz Regulamin funkcjonowania komórki do spraw zgodności oraz co najmniej raz w roku ocenia stopień efektywności zarządzania ryzykiem braku zgodności przez Bank.
4. Rada Nadzorcza zatwierdza kryteria oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej ustanowione przez Zarząd oraz dokonuje corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, w tym oceny adekwatności i skuteczności funkcji kontroli (z wyłączeniem audytu wewnętrznego) oraz Komórki ds. zgodności.
5. Ocena adekwatności i skuteczności trzeciej linii obrony, to jest audytu wewnętrznego, jest dokonywana przez Radę Nadzorczą Spółdzielni Systemu Ochrony, zgodnie z uregulowaniami Umowy Systemu Ochrony oraz powszechnie obowiązującymi przepisami prawa.
6. Rada Nadzorcza zleca Komitetowi Audytu bieżące monitorowanie funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej, w tym monitorowanie skuteczności systemu kontroli wewnętrznej oraz jego opiniowanie na potrzeby dokonywania przez Radę Nadzorczą rocznej oceny adekwatności i skuteczności tego Systemu. Szczegółowy tryb i zakres działania Komitetu Audytu, określa Regulamin Komitetu Audytu uchwalany przez Radę Nadzorczą.

Ocena adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej

1. Rada Nadzorcza Banku dokonuje corocznie niezależnej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, w tym adekwatności i skuteczności funkcji kontroli oraz Komórki ds. zgodności na podstawie:
 - 1) opinii Komitetu Audytu,
 - 2) informacji Zarządu Banku o realizacji zadań w ramach systemu kontroli wewnętrznej,
 - 3) okresowych raportów i informacji o funkcjonowaniu systemu kontroli wewnętrznej, sporządzanych przez Komórkę ds. zgodności na podstawie danych ze sprawozdawczości dotyczącej działania funkcji kontroli, a także komórki audytu wewnętrznego Spółdzielni Systemu Ochrony,
 - 4) informacji o spełnianiu kryteriów oceny adekwatności i skuteczności funkcji kontroli sporządzanej przez Komórkę ds. zgodności,
 - 5) ustaleń dokonanych przez biegłego rewidenta,
 - 6) ustaleń wynikających z czynności nadzorczych wykonywanych przez uprawnione do tego instytucje (np. KNF, UOKIK),
 - 7) istotnych z punktu widzenia adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej ocen i opinii, dokonywanych przez podmioty zewnętrzne, jeżeli były wydawane z uwzględnieniem przyjętych przez Zarząd Banku i zatwierdzonych przez Radę Nadzorczą kryteriów oceny.
2. W oparciu o wyniki oceny lub analizy własne Rada Nadzorcza może rozpatrywać projekty zmian w zakresie systemu kontroli wewnętrznej przedstawione przez Zarząd lub zgłaszać własne propozycje w tym zakresie.
3. Ocena adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej wydawana jest przez Radę Nadzorczą zgodnie z przyjętymi kryteriami.

Z A R Z Ä D
BANKU SPÓŁDZIELCZEGO
W SOCHACZEWIE

Sochaczew, 2025-01-01